

DEN CYKLENDE MUSIKSKOLE

dokumentation og evaluering af to pilotprojekter
omkring fleksibel, mobil musikundervisning
af høj kvalitet.

VIRKER SOM ET GENNEMTÆNKT
PROJEKT. DEJLIGT MED MERE
MUSIK, NÅR SKOLEN KUN HAR ÉN
TIME MUSIKUNDERVISNING UGENTLIGT

Forælder til Linus 7 år - Herligheden

DEN CYKLENDE MUSIKSKOLE

FORORD

Musik fylder mere end nogen sinde hverdagen for børn og unge. Youtube, Spotify og X-factor er ikke bare underholdning, men en integreret del af opvæksten. Meget bliver fordøjet ukritisk, og drømmen om hurtig berømmelse lever foran spejlet med en hårbørste i hånden og Justin Bieber i øret. Men musik kræver mere end et inderligt ønske om at nå liveshowet.

Musik kræver undervisning og øvelse, og bliver det ikke til en plads i finalen, så er ordentlig musikundervisning stadig et kæmpe aktiv for både den enkelte og for samfundet. For mange børn og unge er kvalitetsundervisning i musik bare ikke en mulighed.

HAN HAR IKKE FORTALT SÅ
MEGET - MEST SUNGET, OG
DET ER ET GODT TEGN

Forælder til Marcus 8 år

BAGGRUND OG IDÉ

I Københavns Kommune modtager under 1 procent af alle børn og unge mellem 0 og 25 år musikundervisning via Københavns Musikskole. Med landet laveste offentlige tilskud pr. barn/ung og med kun 12 undervisningssteder (Københavns Kommune har 60 folkeskoler) mangler der alternative muligheder, når det handler om musikundervisning for børn og unge.

De manglende musiktilbud er et svagt led i den musikalske fødekæde, og samtidig går samfundet glip af alle de gode sideeffekter, musikundervisningen giver børnene.

Nærhed og økonomi er grundtanken i Den Cyklende Musikskole. Ud over, selvfølgelig, musikundervisning af høj kvalitet. Undervisningen skal være tilgængelig for børnene. Den skal komme til dem og ikke omvendt. Og tilbuddet skal være til alle børn. Musikundervisning bør ikke afhænge af forældres indkomst.

Samtidig skal projektet aktivere de musikalske ressourcer, der allerede findes i institutionerne og på skolerne.

To gennemførte pilotprojekter med Den Cyklende Musikskole målrettet henholdsvis fritidshjem og skoler viser klare indikationer på, at konceptet fungerer efter hensigten, og at projektet skaber mere musik i dagligdagen for børnene – der hvor de er.

Fritidshjemmene kan umiddelbart bruge konceptet i den form, det ligger, og der har allerede været efterspørgsel efter nye forløb og nye profiler fra de medvirkende fritidshjem og interesse fra øvrige fritidshjem.

Pilotprojektet på skolerne fik positive tilbagemeldinger. Her viser evalueringen, at der er masser af muligheder for at tilføre mere musik – både i antallet af timer, men også ved at tænke musikken ind i andre sammenhænge og løsninger.

Samarbejdet med Den Cyklende Musikskole skaber nye muligheder i forhold til tilrettelæggelsen af undervisningen i skolerne - specielt i forhold til det nye lovpligti-

ge samarbejde med kultur- og musikskoler og ideen om åben skole, hvor det omgivende kultur- og foreningsliv skal indtænkes i sammenhæng med folkeskolen.

Begge pilotprojekter har været finansieret af lokaludvalgene på Amager og har været forankret i Børnekulturhus Ama'r, som samtidig har haft mulighed for at benytte den indkøbte cykel og instrumenterne uden for undervisningstiden.

Hvis projektet skal have en fremtid, er det nu afgørende, at det forankres et sted, og at der findes midler til at arbejde videre på de gode erfaringer og den viden, der er blevet opbygget.

Hvis det sker, er der i den Cyklende Musikskole et stort potentiale i forhold til at være en aktiv medspiller overfor folkeskolen allerede, når reformen træder i kraft i sommeren 2014.

KONCEPT

Tanken er at skabe et fleksibelt koncept, som kan tilrettelægges individuelt for de enkelte institutioner og skoler. Formen er fast, men indholdet fleksibelt.

Et forløb i den rullende musikskole består af:

- 1 ladcykel fyldt med instrumenter
- 1 uddannet musikunderviser
- Undervisning af børn og personale i fritidshjem/skole
- Opfølgning og sparring for personalet

Forløbet strækker sig over nogle måneder og forudsætter en vis grad af disciplin, så børnene oplever fastholdelse og kontinuitet. Den Cyklende Musikskole er tænkt som en katalysator, der kickstarter undervisningen og interessen. Efter forløbene med en underviser udefra kan institutionerne/skolerne selv fortsætte undervisning og aktiviteter i musik.

Eller de kan vælge at tage endnu et forløb med en anden profil alt efter ønske. Konceptet er dermed yderst fleksibelt og kan hurtigt skaleres og sættes ind efter behov.

MÅLET ER AT NÅ SÅ MANGE BØRN SOM MULIGT MED DE RESSOURCER, DER ER, UDEN AT GÅ PÅ KOMPROMIS MED KVALITETEN.

Ved at bringe musikken til institutionerne/skolerne tilbydes børn af alle familier - uanset baggrund, økonomi og ressourcer - et fundamentalt, nuanceret og kvalitativt indblik i musikkens verden.

Konceptet er derfor et tilbud til børnene om højt kvalificeret undervisning, men i lige så høj grad et tilbud til personale/institutioner/lærere om at få inspiration, motivation og sparring i forhold til at få sat musik på dagsordenen i hverdagen.

**Musik er idræt for hjernen.
Grundlaget for al faglig udvikling
er to fag, og det er
musik og idræt.
Det kan dokumenteres,
så det brager.**

*Kjeld Fredsen,
Hjerneforsker*

UDBYTTE BØRN

- Musik styrker de sociale kompetencer
- Musik er tværfagligt og styrker barnets øvrige fagligheder
- Musik er universelt – fremmer interessen, respekten og forståelsen for hinanden
- Musik er identitetsskabende – styrker følelsen af selvværd og selvtillid
- Musik er inkluderende – ALLE har en rolle – musik er nemt at differentiere og tilpasse en gruppe af børn med forskellige forudsætninger og udgangspunkter

UDBYTTE PERSONALE/LÆRERE

- Inspiration og motivation til personale/lærere omkring musikundervisningen
- Supplerings af musikalske kompetencer til steder med få eller ingen musikalske ressourcer
- Opkvalificering af det faste personale med henblik på at få mere musik i dagligdagen
- Faglig udvikling i form af efteruddannelse for det faste personale
- Ledelsen får mulighed for bedre udnyttelse af de personaleressourcer, der er i institutionen/skolen
- Inklusion af udsatte børn – et arbejdsredskab til at skabe succeser for alle

”Hvis vi giver ADHD-børn musikundervisning i en måned, så begynder de at følge med i timen. Jeg plejer at sige, at man skal sætte nogle flere penge i musikken, for den har nøglen til inklusionen.

Hvis vi ser på, hvad musik kan træne af empati, så ved vi, at gevinsten er øget social kompetence, mere selvtillid og mindre aggressivitet”

*Kjeld Fredsen,
Hjerneforsker*

**Musik er en fantastisk
indgang til at opnå en
mellempålig forståelse,
til at lære at respektere og
lytte til andre og
– måske allervigtigst –
til at forstå sig selv
i en større historisk, kulturel og
menneskelig sammenhæng.**

Inge Marstal,
Barnet og Musikken, 2008,
udgivet på Hans Reitzels forlag.
www.hansreitzel.dk

UDBYTTE SAMFUND

- Musik udvikler kompetencer, som efterspørges i fremtidens samfund, hvor kreativitet og innovation får større og større betydning
- Undervisning og forståelse af musik skaber bevidste koncertgængere
- Strategisk brug af musik i forhold til erhvervsliv, vækst, sundhed med mere kræver viden og forståelse af musikkens grundelementer
- Bedre udnyttelse af ressourcerne i fritidshjem og skoler
- Aktiverer ressourcer og skaber job for musikere

FORSKELLIGE MUSIKALSKE UNDERVISNINGSPROFILER

Konceptet sigter på at tilbyde forskellige undervisningsprofiler. Fordelen ved at have forskellige profiler er:

- Den enkelte skole/institution kan vælge den profil, der passer bedst i forhold til børn, personale og ressourcer på stedet
- Der skal være mulighed for, at skoler/institutioner kan vælge nye profiler (nye genrer/områder af musikken) og dermed udvide og udvikle deres egne tilbud
- Synliggørelse af alsidigheden i musikaktiviteterne – ud over sammenspil og sange kan man lave egen musik, lege med rytmer, arbejde med digital musik mm
- Fokus på forskelligheden af musikere – genrer, køn, alder, niveau mm

PROFILERNE KAN SE MEGET FORSKELLIGE UD - ET FORSLAG TIL 3 PROFILER KUNNE VÆRE:

PROFIL 1 - DEN LÆRENDE

Klassisk/jazz funderet musiker/underviser med både praktisk OG teoretisk tilgang til musikken. Læring omkring de teoretiske begreber i musikken og instrumentalundervisning i mindre hold

PROFIL 2 - DEN LEGENDE

Musikpædagog/musiker med bredt kendskab til musik og pædagogik. Vil hurtigt kunne sætte sammenspil/sang sammen med enkelte instrumenter. Kan systematisere og fokusere musikaktiviteterne på stedet i samarbejde med det faste personale

PROFIL 3 - DEN SKABENDE

Musiker/sangskriver. Laver egne numre, fokus på processen i forhold til at lave musik/sang. Fordel, hvis der er børn og voksne, som i forvejen har en vis basis i forhold til musikken. Men kan samtidig favne alle, da alle vil kunne bidrage

Ved at tilbyde forskellige musikalske profiler sikres, at konceptet hele tiden kan udvikle og forny sig. Muligheden for at fremme de musikalske aktiviteter i skoler og institutioner øges, og det videre projektforsløb bliver dynamisk og levedygtigt på længere sigt.

FACILITERING OG KOORDINATION

En central del af forløbet er, at det bliver sat i gang, fulgt og evalueret af en musikkyndig organisatorisk person. Koordinatoren skal stå for koordinering og matchning af skole/institution og undervisere. Til det formål skal der opbygges en bank af mulige undervisere og udføres opsøgende arbejde i forhold til skoler/institutioner i området.

Når der er foretaget en matchning mellem underviser og institution, skal der udformes en gensidig kontrakt, som indeholder detaljeret projektforsløb, sparringsforsløb samt forpligtende opfølgning.

Facilitering og forankring kan med fordel ske i kulturhusene. Det skaber en praktisk og fleksibel base, hvor cykel og instrumenter udnyttes fuldt ud.

PILOT- PROJEKT 1.0

EFTERÅR 2013

DET ER ET FINT AFGRÆNSET
FORLØB, HVOR DER STADIG
ER TID TIL AT KOMME I DYBDEN
MED MUSIKKEN

Forælder til Karl 8 år - Herligheden

BEVILLING FRA LOKALUDVALGENE PÅ AMAGER TIL PILOTPROJEKT

Den Cyklende Musikskole fik i 2012 tildelt en bevilling på 81.200 kr. fra Amager Øst lokaludvalg til indkøb af en ladcykel samt instrumenter.

Instrumenter og cykel er indkøbt og bor i Børnekulturhus Ama'r, men er reserveret til Den Cyklende Musikskole

I maj 2013 tildelte Amager Øst lokaludvalg og Amager Vest lokaludvalg hver projektet 58.500 kr. – i alt 117.000 kr.

Beløbet dækkede aflønning af en musikunderviser, som udførte undervisningsdelen i pilotprojektet samt udarbejdelse af dokumentation og evaluering af pilotprojektet.

Pilotprojektet startede på 4 fritidshjem og blev undervejs udvidet med en skoleklasse. Det gennemførtes over 3 måneder (svarende til ca. 12 undervisningsgange) i efteråret 2013.

MÅLGRUPPE - FRITIDSHJEM

I pilotprojektet udgjorde fritidshjem den primære målgruppe.

Børnene i fritidshjemmene er i alderen 6-10 år. I den alder er børnene for store til de tilbud, der findes i form af musikalske legestuer mm, og de vil ikke længere kunne benytte tilbuddene i dagtimerne. Samtidig er de for små til selv at kunne transportere sig til den undervisning, offentlige eller private musikskoler tilbyder, med mindre der tilfældigvis er undervisning på deres egen skole.

Ved at fokusere på fritidshjemmene når projektet alle børn – også dem hvis forældre ikke har økonomi og ressourcer til at sende dem på musikskole. Netop derfor er det særligt vigtigt, at musikken tilbydes i deres hverdag – dér hvor de i forvejen opholder sig.

KRAV OG BETINGELSER

Pilotprojektets fire fritidshjem havde forskellige udgangspunkter i forhold til musikalske forudsætninger og ressourcer, og i forhold til hvor meget musikaktiviteterne fyldte i dagligdagen.

Fælles forudsætning for de valgte fritidshjem var dog, at mindst én fast medarbejder (pædagog/medhjælper) skulle være ankerperson i hele projektperioden. Ankerpersonen forpligtede sig til - udover at deltage aktivt i forløbet – at sparre med underviseren, samt så vidt muligt at videreføre igangsatte aktiviteter på egen hånd – både i projektperioden og efterfølgende.

DET ER GODT, AT MUSIKSKOLEN KOMMER UD TIL BØRNENE. RART AT DE LÆRER OM OG ARBEJDER MED MUSIK PÅ FRITIDSHJEMMET, HVIS MAN IKKE HAR RÅD ELLER TID TIL AT GÅ TIL EN BETALT MUSIKUNDERVISNING.

Forælder til Eda 8 år, Fritidshjemmet Brydes Allé

KONTRAKT/AFTALEDOKUMENT

For hvert fritidshjem blev der inden forløbets start afholdt et møde mellem underviseren, ankerpersonen på fritidshjemmet og projektets koordinator. Her blev forventninger og behov talt igennem, og der blev sat ord på faglige og pædagogiske mål for både børn og personale på fritidshjemmene. Underviseren fik information om ressourcer på stedet – både personlige ressourcer og i form af lokaler og instrumenter. Til sidst blev der sat lidt ord på den børnegruppe, som fritidshjemmet havde udvalgt til pilotprojektet. Det hele blev skrevet ned i et aftaledokument.

ÉN UNDERVISER

Pilotprojektet blev gennemført med en enkelt underviser. Underviseren måtte derfor have en profil, som appellerede bredest muligt for at kunne imødekomme de forskellige ønsker og behov på fritidshjemmene. Det var således ikke alle de musikalske profiler, som blev afprøvet. Det primære formål med pilotprojektet var at afprøve modellen med en fleksibel ressource af høj kvalitet, hvor der samtidig blev stillet krav om fastholdelse og engagement fra både børn og voksne.

OPFØLGNING OG EVALUERING

På alle fritidshjem blev der umiddelbart efter forløbets afslutning afholdt et opsamlingsmøde mellem koordinatoren for projektet, ankerpersonen og/eller lederen på fritidshjemmet. Derudover fik alle deltagende børn et mindre spørgeskema med hjem, som de sammen med deres forældre kunne udfylde og derigennem komme med deres feedback. Målet var at få så mange tilbagemeldinger som muligt for derigennem at tilrette og finpudse konceptet fremover.

Underviseren har skrevet logbog gennem forløbet. Logbogen blev forløbet igennem fulgt op af løbende sparring samt af et afsluttende opsamlingsmøde mellem underviser og koordinator.

4+1 CASES

CASE 1

FRITIDSHJEMMET BRYDES ALLÉ

Musikken har givet børnene en større forståelse af og respekt for, at resultatet, når man laver noget i fællesskab, kræver disciplin og koncentration af hver enkelt deltager

Dorrit Mulvad,
afdelingsleder på Fritidshjemmet Brydes Allé

UDGANGSPUNKT

- Fritidshjemmet ligger i et område præget af at mange mindre ressourcerstærke hjem. Der er ingen musikaktivitet på fritidshjemmet. Pædagogerne har ingen forudsætninger for at undervise børnene i musik, og der findes stort set ingen instrumenter på stedet

BØRNEGRUPPEN

- Fritidshjemmet har mange to-sprogede børn. Til forløbet er 10 børn håndplukket - godt halvdelen er to-sprogede

FRITIDSHJEMMETS ØNSKER

- At udfordre den udvalgte børnegruppe og samle dem via musikforløbet
- At lære enkle rytmer og sang
- At prøve at spille forskellige instrumenter
- At få musikken implementeret i dagligdagen

MÅL FOR BØRNENE

- Succesoplevelser via musikken
- Oplevelse af at flytte sig musikalsk
- Oplevelse af at musikken styrker barnets sociale kompetencer
- Introduktion til musikkens verden via begreber, rytmer og færdigheder

PÆDAGOGISK MÅL

- At skabe relationer mellem børnene via musik
- Supervision på undervisning i musik samt inspiration
- Redskaber til at kunne løfte musikniveauet over sanglege og "børnemusikken" på gulvet
- Redskaber til at skabe kontinuerlige forløb

FORLØB

- Personale og ledelse har i høj grad prioriteret musikforløbet. Fritidshjemmet har lagt stor vægt på at fastholde børnene i forløbet, og forældrene er blevet opfordret til at bakke op omkring projektet. Børn og personale har været klar til undervisning hver onsdag, og der er blevet fulgt op med øvning mellem undervisningsgangene, så vidt ressourcer og evner rakte til det

UNDERVISERS KOMMENTARER

- Ekstrem positiv energi – både fra personale og børn
- Et fritidshjem helt uden musikalske forudsætninger og ressourcer, men stærk motivation og energi
- Både personale og børn har flyttet sig markant under forløbet
- Det har været svært at give personalet redskaber nok til at fortsætte helt på egen hånd, men grundstenene er lagt

FEEDBACK

- Forløbet på Brydes Allé har været stærkt præget af det store engagement og opbakningen fra personale og ledelse på stedet
- Der har været et stort behov for et projekt som dette, da institutionen ligger i et område med mange familier, som ikke har tid/råd/ressourcer til at sende deres børn i musikskole
- Musikundervisningen har fyldt meget i hele institutionen – musikbørnene har taget aktiviteten med ud og undervist de øvrige børn, og de har taget det med hjem til forældre og søskende
- Musikaktiviteten har været prioriteret meget højt – det kontinuerlige forløb har været en fordel, da musikforståelsen klart er blevet udviklet over tid

MUSIK I FREMTIDEN

- Der er et stort ønske fra både børn og forældre om, at musikaktiviteterne fortsætter
- Institutionen vil, med det personale de har nu, være afhængige af en underviser udefra – de mangler både kompetencer og ideer til at kunne fortsætte undervisningen på egen hånd
- Institutionen vil på sigt overveje at få musikalske kompetencer i huset ved at ansætte pædagog med musik/krea-kompetencer (institutionen har pt meget fokus på sport og bevægelse)
- Institutionen overvejer at ansætte en underviser til at køre et tilsvarende forløb i foråret 2014

**DET ER EN SUPER GOD MULIGHED FOR AT
AFPRØVE ET MUSIKSKOLETILBUD, INDEN
MAN INVESTERER I DEN KOMMUNALE
MUSIKSKOLES TILBUD**

Forælder til Ditte 8 år, Fritidshjemmet Brydes Allé

CASE 2

HERLIGHEDEN

Sparringen med underviseren har fungeret godt. Jeg har fået idéer og redskaber som gør, at jeg føler mig godt rustet til at fortsætte musikaktiviteterne. Det kunne nu stadig være rart med endnu et forløb med en underviser udefra. Det giver en god dynamik, og mine kompetencer kan jo også hele tiden øges.

Christoffer,
ankerpersion i Herligheden

UDGANGSPUNKT

- Fritidshjemmet har flere voksne med gode musikalske forudsætninger. Der bliver spillet musik af og til, og der har været arrangeret kor/Lucia med klaverakkompagnement. Der er instrumenter tilgængelige for børnene (klaver, guitarer, små trommer), men musikaktiviteterne er ikke sat i system, og der er ingen kontinuerlige forløb

BØRNEGRUPPEN

- Der er udvalgt tolv børn. De otte børn vurderes at være stabile, motiverede og engagerede – de fire børn skal udfordres med et forpligtende forløb

FRITIDSHJEMMETS ØNSKER

- Hjælp til at få skabt struktur omkring undervisningen samt forløb med kontinuitet i indhold
- Sammenspil med flere instrumenter + sanggruppe/rytmegruppe
- Inspiration og ideer til sangskrivning

MÅL FOR BØRNENE

- Fokus på sangteknik (intonation og rytme/puls)
- Oplevelse af at vedholdenhed leder til resultat
- Sangskrivning – processen bag musikken

PÆDAGOGISK MÅL

- Kontinuitet/struktureret forløb
- Supervision på undervisning i musik samt inspiration
- Evt. workshop for en større del af personalegruppen

FORLØB

- Der har været stor fokus på sparringen i forløbet, og ankerpersonen har været meget på i undervisningen. Børnenes motivation er fastholdt blandt andet med delmål (koncert til åbent-hus-arrangement) og slutmål (koncert for de øvrige børn)

UNDERVISERS KOMMENTARER

- Stor motivation hos personalet hvilket også har betydet, at forløbet er blevet fulgt godt op mellem undervisningsgangene
- Både børn og voksne har flyttet sig meget igennem forløbet
- Personalet har redskaber til at kunne fortsætte musikalske aktiviteter på egen hånd

FEEDBACK

- Smittede af på resten af fritidshjemmet. Musikbørnene fik rolle som undervisere i forhold til resten af børnene, hvilket skabte større interaktion mellem børnene generelt
- Børnene har generelt fået en god grundlæggende forståelse for musikken, som de kan bygge videre på, og musikundervisningen har åbnet muligheder også for de børn, som havde få eller ingen forudsætninger
- Synergien mellem en underviser med et højt musikalsk niveau sammen med en voksen på stedet med de pædagogiske kompetencer fungerede rigtig godt

MUSIK I FREMTIDEN

- Sparringen har fungeret rigtig godt, og ankerpersonen føler sig godt klædt på til at fortsætte undervisningen på egen hånd
- Vil forsøge at fastholde strukturen i musikaktiviteterne, så vidt det lader sig gøre
- Musikaktiviteterne vil blive tænkt ind i næste års "årshjul" for aktiviteter i fritidshjemmet
- Kunne i høj grad ønske sig lignende forløb fremover, og vil også være villige til at betale for det

Vi oplevede, at et barn fik en anden status og rolle i forhold til de øvrige børn på fritidshjemmet. Hendes selvtillid voksede i kraft af de kompetencer, musikken gav hende, og hun blev eksperten, de andre børn kunne lære af.

Meinhild Durhuus
Pædagogisk leder i fritidshjemmet Herligheden

CASE 3

PINGVINEN

Vi oplevede af børnene, som var udvalgt på baggrund af deres mere stille og introverte adfærd, fik kompetencer og redskaber til at markere sig overfor de øvrige børn i institutionen.

Annette Melahn,
leder af Pingvinen

UDGANGSPUNKT

- Stedet har flere instrumenter, dog ingen stående fremme. Der er voksne med gode musikalske kompetencer, men ingen strukturerede musikaktiviteter

BØRNEGRUPPEN

- Der er udvalgt 12 børn, som i det daglige er lidt "usynlige". Det er stille og lidt introverte børn. Det er ikke de børn, som ville stå forrest for at melde sig selv til et forløb

FRITIDSHJEMMET ØNSKER

- At give den udvalgte børnegruppe mulighed for at komme mere på banen
- At udfordre den udvalgte børnegruppe og samle dem via musikforløbet
- At børnene lærer lidt rytmer, sammenspil og sang

MÅL FOR BØRNENE

- Succesoplevelser via musikken
- Oplevelse af at flytte sig musikalsk
- Oplevelse af at musikken styrker barnet
- Introduktion af musikalske begreber, rytmer og færdigheder

PÆDAGOGISK MÅL

- Redskaber til at skabe relationer mellem børnene
- Supervision på undervisning i musik samt inspiration
- Redskaber til at kunne løfte musikniveauet over sanglege og "børnemusikken" på gulvet
- Redskaber til at skabe kontinuerlige forløb

FORLØB

- Forløbet har været præget af manglende struktur og opbakning fra personale og ledelse. Flere undervisningsgange har været aflyst, og der er ikke blevet fulgt op mellem undervisningsgangene. Børnene har dog været stabile i fremmøde og engagerede og glade for undervisningen. Personalet var uforberedt ikke fremmødt både i forbindelse med opstartsmøde og evalueringsmøde

UNDERVISERS KOMMENTARER

- Svingene disciplin omkring aftalte mødetidspunkter
- Personalet har ikke været så meget på banen og har ikke "øvet" med børnene mellem undervisningsgangene, hvilket også har smittet af på børnenes resultat
- Intentionerne er der, men kræver i højere grad at blive prioriteret

FEEDBACK

- Oplevede børnene "folde sig ud" via musikken
- Vigtigt at undervisningen varetages BÅDE af en underviser udefra og en fra fritidshjemmet, da pædagogerne kender børnenes stærke og svage sider og derfor kan underbygge den musikalske undervisning med pædagogiske redskaber og opbakning
- Børnene, som var udvalgt ud på baggrund af deres mere stille og indadvendte adfærd, fik kompetencer og redskaber til at markere sig overfor de øvrige børn i institutionen
- Savnede bedre information til forældre og børn, mere tydelighed om indholdet og bedre vejledning i forhold til udvælgelse af børn

MUSIK I FREMTIDEN

- Føler sig ikke bedre rustet til at varetage musikalsk aktivitet i fritidshjemmet i fremtiden, men har været glade for forløbet
- Overvejer et nyt forløb eller enkelte workshops
- Vil gerne betale for at få undervisning udefra igen

**DET ER EN FORDEL AT
BØRNENE LÆRER AT
ENGAGERE SIG OVER
LÆNGERE TID**

Forælder til Niamh 8 år - Pingvinen

**I MUSIKSKOLEN HAR JEG LÆRT NYE
TING OG HAFT DET SJOVT SAMMEN
MED DE ANDRE PÅ HOLDET**

Emmely 7 år - Pingvinen

**...HVILKET HAR VÆRET SÆRLIG DEJLIGT
FOR EMMELY (tilføjet af forælder til Emmely)**

CASE 4

SUNDBY ØSTER SKOLES FRITIDSHJEM

Projektet har virkelig flyttet nogle af vores drenge
– især blev vi positivt overrasket over, at et par ikke umiddelbart
oplagte drenge valgte at følge hele forløbet og
faktisk udviste stort talent.

Britt Schnipper,
Leder på Sundby Øster Skoles Fritidshjem

UDGANGSPUNKT

- Fritidshjemmet har en person ansat to dage om ugen primært til at varetage musikalske aktiviteter. Derudover har minimum én anden ansat stærke musikalske kompetencer. Fritidshjemmet har adgang til musiklokale/sal med flere forskellige instrumenter. Der er flere musikalske aktiviteter i dagligdagen, men ofte impulsive, spontane aktiviteter, når interessen ”popper op”

BØRNEGRUPPEN

- Der udvælges en drengegruppe med udgangspunkt i de ældre mere urolige drenge. Fritidshjemmet forudser, at det kan være svært at fastholde gruppen

FRITIDSHJEMMETS ØNSKER

- Inspiration i nye retninger, da de i forvejen har en stærk musikprofil
- Aktivering af en gruppe bestående af de ældste drenge
- Forløb med en masse slagtdøj/percussion/stomp og rytme
- At første gang skal være en prøvegang, for ikke at binde børn, som ikke har lysten

MÅL FOR BØRNENE

- Oplevelse af at flytte sig musikalsk
- Oplevelse af at musikken styrker barnet
- Introduktion af musikalske begreber, rytmer og færdigheder
- Fastholdelse/vedholdenhed leder til resultat

PÆDAGOGISK MÅL

- Supervision/inspiration på nye retninger for musik
- Evt. workshop for en større del af personalegruppen
- Sparring i forhold til at skabe kontinuerlige forløb

FORLØB

- Forløbet bar præg af manglende prioritering fra både personale og ledelse, samt at det ikke var en gennemgående gruppe af børn. Stedet har stærke musikalske kompetencer, som blev brugt som ekstra ressourcer i undervisningen. Personalets arbejdstider, øvrige opgaver og vægten af frivilligheden for børnene betyder, at der ikke er blevet fulgt op på musikken mellem undervisningsgangene

UNDERVISERS KOMMENTARER

- Stærke musikalske ressourcer hos personalet. Børnene blev ikke fastholdt i forløbet, hvilket gav en del uro og ustabilitet i børnegruppen
- Forløbet resulterede i en form for fremførelse for de øvrige børn, men som kontinuerligt forløb fungerede undervisningen ikke optimalt

FEEDBACK

- Dejligt med sparringsmodulet før/efter undervisningen. Det gav gode idéer og anderledes tilgang til musikundervisningen
- Tanken om fastholdelse og kontinuitet i musikaktiviteterne er nyt
- Personalet burde (efter eget udsagn) have lagt mere vægt på forløb, indhold, fastholdelse og opfølgning
- Oplevede stor interesse blandt børnene, og oplevede at de børn, som blev fanget af projektet, flyttede sig musikalsk og personligt

MUSIK I FREMTIDEN

- Kunne godt ønske sig flere lignende forløb, men gerne af kortere varighed
- Ser muligheder i forskellige musikalske profiler, som kan inspirere både børn og voksne

DEL KONKLUSIONER

FRITIDSHJEM

Ledelse og ankerpersoner på alle fritidshjem melder til opfølgningssamtalerne overordnet positivt tilbage. De returnerede spørgeskemaer fra de deltagende børn og deres forældre fortæller også hovedsageligt om succesfulde forløb, engagerede og motiverede børn og musikalisk udvikling og forståelse.

De mest fremtrædende tendenser i kommentarer og vurderinger fra forløbene vil i det følgende afsnit blive gennemgået med fokus på at forbedre projektet fremadrettet.

CYKEL OG INSTRUMENTER

Cyklen og de indkøbte instrumenter har plads i Børnekulturhus Ama'r, således at de er til rådighed for aktiviteterne i kulturhuset i weekender og aftentimer.

Det har ikke altid fungeret optimalt for underviseren. Logistik omkring nøgler, tilgængelighed, opladning af cyklens batteri og fejl/mangler på cyklen har betydet, at underviseren har brugt unødigt meget tid på cyklen, og i flere tilfælde har han været nødt til at bruge sin egen private ladcykel. Instrumenter og instrumentkasser har ikke haft fast plads og har ikke altid været umiddelbart tilgængelige for underviseren.

I et fremtidigt forløb bør der være fokus på hvem, der har ansvaret for, at cyklen er klar, opladet og tilgængelig, samt hvor instrumenterne er, og at de er vedligeholdt. Der bør laves et system, således at der er overblik over, hvilke instrumenter der er, og hvor de befinder sig. Skoler/institutioner skal have mulighed for at låne instrumenter i kortere/længere perioder, således at de kan følge op på undervisningen undervejs. Det stiller ekstra krav til det organisatoriske omkring administrationen af materialer.

Det vil derfor være oplagt at tænke denne organisatoriske funktion ind i koordinatorens rolle i et fremtidigt forløb. Og det er en funktion, som vil fylde, især hvis der er flere undervisere, der kører parallelle forløb.

FASTHOLDELSE OG KONTINUITET

Fastholdelsen af børnene under det 12 uger lange forløb blev grebet meget forskelligt an på de forskellige fritidshjem. Et sted valgte at vægte ønsket om frivillig deltagelse – ikke bare i hele forløbet, men også fra gang til gang. Et andet sted valgte en fast gruppe af børn og holdt derefter både børnene og deres forældre op på, at tilmeldingen var bindende.

En måde at fastholde børnenes engagement var at opsætte delmål i det forholdsvis lange forløb. En midtvejskoncert fungerede på et fritidshjem som guleroden. På den måde blev den musikalske udvikling tydeliggjort for børnene selv. De oplevede at arbejde mod et mål og opføre resultatet, hvorefter de byggede ovenpå de færdigheder, de har tilegnet sig mod det næste mål.

Ved opsamlingsmøderne var tilbagemeldingen fra alle steder klar. Fastholdelse af børnene var en fordel. Fastholdelsen skabte sammen med kontinuitet og struktur et tydeligt signal til børnene om, at vedholdenhed leder til udvikling og resultater.

Fastholdelsen af børnene i forløbet er således en forudsætning for at kunne skabe et kontinuerligt forløb. Veksler børneflokkene hele tiden, vil man skulle starte forfra hver gang. På den måde oplever børnene ikke, at de kan bygge ovenpå de evner og kompetencer, de udvikler undervejs. Samtidig bliver forløbet hurtigt kedeligt for de vedholdende, da de ikke – som man ofte kan i andre fag – kan arbejde selvstændigt videre.

Det er tydeligt på fritidshjemmene, at børnenes musikalske og sociale udvikling har langt bedre vilkår i et længere fast kontinuerligt forløb.

JEG SYNES, DET ER RIGTIG GODT, AT DE FÅR PRØVET MUSIKKEN AF PÅ DENNE MÅDE OG LÆRER AT ENGAGERE SIG, INDEN VI MELDER DEM TIL EN MUSIKSKOLE. DET ER DEJLIGT AT UNDERVISNINGEN KOMMER HEN, HVOR BØRNENE ER.

Forælder til Clara 7 år - Herligheden

OG BØRNEGENES MENING OM AT BLIVE HOLDT FAST

En stor del af børnene kunne godt lide tanken om det kontinuerlige forløb og gav selv udtryk for, at de havde udviklet sig over tid og flyttet sig musikalsk. Faktisk gav en stor del af børnene udtryk for, at de godt kunne have ønsket sig endnu mere disciplin og udfordring blandt andet i form af flere instrumenter, mere individuel undervisning og hurtigere udvikling.

Det stiller derfor også krav til underviseren om hele tiden at udvikle og bygge ovenpå, således at børnene virkelig føler, at de flytter sig og ikke starter fra bunden hver gang.

For at kunne fastholde børnene kræver det tydelighed i indhold og undervisning. Det bør afstemmes med børnene på forhånd, og en mulig differentieret undervisning ud fra forudsætninger og forventninger kan eventuelt komme på tale.

BØRNEGENE

Alle fritidshjem havde gjort sig tanker om, hvilke børn, de ønskede, skulle deltage i forløbet. Rammen var 10-12 børn. Sammen med underviseren og koordinatoren blev den endelige gruppe af børn udvalgt på formødet. De resulterede i fire forskellige modeller

- 1. Blandet hold med minimum 50 % to-sprogede**
- 2. ¾ sikre og motiverede børn ¼ børn, som skulle udfordres med et forpligtende forløb**
- 3. Stille og introverte børn**
- 4. Drengegruppe primært med de ældste børn – præget af frivillig deltagelse**

**VILLE GERNE HAVE LÆRT MERE
VED, AT DE GAMLE SANGE I STARTEN
AF UNDERVISNINGEN VAR HURTIGERE
OG SÅ I GANG MED DET NYE**
Fiona 7 år - Pingvinen

På det fritidshjem, hvor børnene ikke blev fastholdt i forløbet, og hvor børnegruppen hele tiden vekslede, opstod ikke samme ejerskab eller udvikling i det musikalske, som de øvrige fritidshjem oplevede. Dog overraskede et par drenge, som pædagogerne ikke havde regnet med ville kunne fastholdes, ikke bare ved at fuldende forløbet, men også ved at udvise både talent og glæde overfor musikundervisningen.

Alle steder har de børn, som deltog i forløbet taget undervisningen ud i resten af fritidshjemmet. De har på den måde fungeret som undervisere for de øvrige børn. De steder, hvor det ikke umiddelbart var de stærkeste børn, som fulgte undervisningen, er oplevelsen, at børnene via musikken har fået anden status og anden rolle i forhold til de øvrige børn på fritidshjemmene.

Generelt har børnene fået en grundlæggende og basal forståelse for musik, rytmer, sang og imitation (kanon og gentagelser). Derudover har de fået en forståelse for, at musik kræver disciplin og koncentration, og at resultater er noget, man skaber i fællesskab. Mange steder gik børnene fra at være fokuserede på egne præstationer til en forståelse for, at de i musikken indgik i et større hele, og at en pause eller det at være stille også var vigtigt for resultatet.

Det er åbenlyst, at børnene har opnået læring via musikken, som de kan tage med og bruge i andre sammenhænge – i skolen, i fritiden og i deres interaktion med andre mennesker generelt.

SPARRING MELLEML UNDERVISER OG PERSONALE

Sparringen mellem ankerperson og underviser afhænger meget af udgangspunkt og opbakning. Hvis opbakningen fra personalet og/eller ledelse ikke var til stede eller var mangelfuld, smittede det også af på engagementet hos ankerpersonen. Et af stederne blev der stort set ikke fulgt op på undervisning mellem undervisningsgangene, og ankerperson og ledelse var meget lidt deltagende i undervisningen. Det smittede af, både på hvor langt børnene flyttede sig musikalsk og på opkvalificeringen af personalet.

I de øvrige fritidshjem har sparringen ikke bare haft positiv betydning for det aktuelle forløb og for børnenes præstation, men vil også komme til at fylde fremover, da ankerpersonerne har fået redskaber og idéer til at fortsætte de musikalske aktiviteter.

Alle fritidshjem har fremhævet fordelene ved at have en underviser udefra til at varetage undervisningen. Underviserens høje niveau er vigtigt, da det gode eksempel fungerer som inspirator på børnene "det han

kan, kan du også lære, men det kræver, at du arbejder for det – det kommer ikke af sig selv...".

Samtidig er det en styrke, at underviseren udefra suppleres med fast personale fra fritidshjemmet. Ankerpersonens pædagogiske indsigt og kendskabet til børnene supplerer den udefrakommende underviser godt og er også vigtig i forhold til, at børnene føler sig trygge og bakkes op ud fra deres individuelle stærke/svage sider.

Konklusionen er, at sparringen mellem underviser og ankerperson har den største berettigelse, hvis ankerpersonen har nogle grundlæggende evner, som kan udbygges, og frem for alt har lyst til at udvikle sig som musikunderviser.

"Vi havde et korprojekt i forbindelse med et temaforløb i efteråret, og børnene var rigtig glade for det. Vi vil rigtig gerne arbejde mere med musik, men har brug for et skub til at få det sat det i system i dagligdagen. Vi har nogle medarbejdere, der er rigtig gode til musik og en del instrumenter, men vi har svært ved at få det brugt. Der mangler noget struktur og noget, der kan inspirere os til at komme videre."

Meinhild Durhuus,
Pædagogisk leder i fritidshjemmet Herligheden

KOORDINATOR OG KONTRAKT

I pilotprojektet afholdt koordinatoren et formøde mellem de enkelte fritidshjem og underviseren. På dette møde blev der nedskrevet en kontrakt/aftale.

Ved forløbets afslutning blev der igen afholdt møder mellem henholdsvis underviser ↔ koordinators og koordinators ↔ ankerperson og/eller leder på fritidshjemmet. På disse møder blev forløbene gennemgået og evalueret.

Det fungerede som en god støtte for både fritidshjem og underviser, at en udefrakommende person var med til at sætte ord på personalets kompetencer og stedets ressourcer samt mål for personale og børn. Disse møder har været vigtige for forløbene, da de har forventningsafstemt muligheder og vilkår. Samtidig understreger de fleksibiliteten og de individuelle behov for fritidshjemmene.

I pilotprojektet har der ikke været en klar opgavefordeling omkring forberedelse af fritidshjem og underviser. Fritidshjemmene blev fundet og adviseret omkring projektet, men manglede alle konkret information om indhold, forpligtelser, vilkår med mere for deltagelse i pilotprojektet.

Tidsfaktoren er vigtig for fritidshjemmene, som ofte planlægger deres aktiviteter i god tid. Et forløb som musikundervisning skal således skrives ind i fritidshjemmenes årshjul/årsplan, som ofte laves op til et halvt år før skoleåret starter. Adviseringen for pilotprojektet kom ud for sent, hvilket har resulteret i dårlig eller mangelfuld information til både personale, forældre og børn. Det har smittet af på undervisning, forløb og resultat – nogen steder mere end andre.

Der er enighed om, at koordination og facilitering af projektet er vigtigt. Ikke kun for at forventningsafstemme og få viden om rammer og indhold, men også for at få sat ord på, hvad der vil løfte de enkelte fritidshjem mest ud fra de ressourcer, der i forvejen er på stedet.

Det ville have gavnet projektet, hvis der havde været en opfølgning undervejs i forløbet, således at aftaler og mål kunne være vendt og eventuelt justeret efter behov. Flexibiliteten i projektet kommer i endnu højere grad til sin ret, hvis der løbende følges op og justeres.

SKRÆDDERSYET ELLER STANGVARE

Det var fra starten tanken, at forløbene skulle skræddersyes til de enkelte fritidshjem primært ud fra deres egne ønsker og behov.

Det viste sig, at det kan være svært for mange fritidshjem at formulere, hvad deres behov er, hvis ikke musikken i forvejen har en rolle og er prioriteret. Derudover var fritidshjemmene i pilotprojektet ikke informeret grundigt nok i forhold til at have taget stilling til, hvad deres ønsker var. Alle steder var tilgangen mere "hvad kan vi få".

Det faktum, at pilotprojektet blev kørt med én underviser, satte også begrænsninger for de skræddersyede forløb.

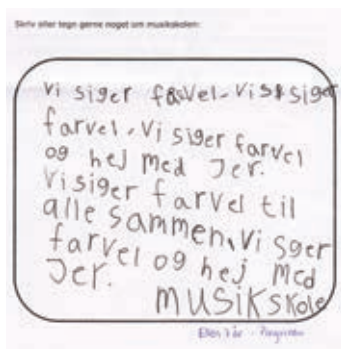
På formøderne mellem fritidshjem, underviser og koordinators blev der til en vis grad forventningsafstemt omkring indhold og mål for undervisningen dog med de begrænsninger, som er beskrevet ovenfor.

En måde at imødekomme fritidshjemmenes behov kunne være at basere tilbuddet på et katalog af forskellige musikprofiler. Ved forsamlingen skal der tages en beslutning ud fra stedets ressourcer, personalets kompetencer, børnegruppe samt specifikke ønsker om mål med musikken om, hvilken type underviser og hvilken type forløb stedet ville have størst gavn af.

I stedet for åbent at spørge fritidshjemmene, hvad deres behov er, skulle man have en "palet" af tilbud, som kunne tilpasses.

Koordinatorens rolle vil være BÅDE at analysere sig frem til stedets behov OG finde en underviser og et forløb, som kan matche det.

Koordinatorens rolle vil derfor være særdeles vigtig, hvis projektet skal adskille sig fra de mange tilbud om et standard-undervisnings forløb eller workshops udbudt af musikere og undervisere.

+1:

**PILOTPROJEKT I
PILOTPROJEKTET**

SØNDERBRO SKOLE

Undervejs i pilotprojektet opstod muligheden for at køre et kortere prøveforløb på Sønderbro Skole. Formålet var at se, hvordan konceptet ville tage sig ud i en anden kontekst end fritidshjemmene. Med skolereform i udsigt og uvished omkring skolen og fritidshjemmenes indbyrdes forhold samt det øgede fokus på krea/aktivitetstimer og sport er konceptet med en mobil kvalitetsressource oplagt.

UDGANGSPUNKT

- Sønderbro Skole er en musisk-kreativ profilskole.
- Undervisningen i 2 lektioner om ugen i en 1. klasse med 20-25 elever og to musiklærere. I 1. klasse er undervisningen fokuseret på sang (der er ugens sang) samt rytmetræning gennem rytmelege

BØRNEGRUPPEN

- Klassen er en relativt urolig klasse med mange børn, som i deres adfærd stiller ekstra krav til undervisning og pædagogik

PLANLÆGNING AF FORLØB

- Efter observation af klassen skulle underviser byde ind med idéer. Det blev aftalt, at underviseren primært skulle bruge sin faglige musikviden til at undervise eleverne, og de faste lærere skulle tage sig af det pædagogiske med at styre klassen og eleverne

MÅL FOR BØRNENE

- Et andet musikalsk udgangspunkt, som eleverne kunne opleve og få glæde af

PÆDAGOGISK MÅL

- Inspiration og sparring for lærerne

FORLØB

Forløbet bar i starten præg af en del uro. Børnene blev ikke umiddelbart inspireret af, at der kom en underviser med nye kompetencer udefra. Underviseren havde ikke erfaring med det store pædagogiske arbejde og den tid det tager at få børnene i en urolig skoleklasse undervisningsparate. Løsningen blev at dele klassen, således at halvdelen blev undervist af underviseren udefra samt den ene faste musiklærer, og den anden halvdel blev undervist af den anden faste musiklærer

FEEDBACK

- Positiv effekt at dele klassen
- Den lærer, der fulgte underviseren udefra, følte sig inspireret
- Det er svært at fastholde kontinuiteten i undervisningen med en hel klasse
- Underviserens lyst til at undervise børn er vigtig for, at forløbet fungerer
- Det er svært at adskille det pædagogiske og det faglige – underviseren bør besidde begge dele – især i en folkeskole

**En kvalificeret lærer,
der både har indfølingsevne
og sans for barnet og som
samtidig har et højt niveau,
som musikpædagog og musiker,
kan have afgørende indflydelse
på barnets fortsatte
musikalske
interesse.**

Inge Marstal,
Barnet og Musikken, 2008,
udgivet på Hans Reitzels forlag.
www.hansreitzel.dk

DELKONKLUSION - SKOLEFORLØB

Forløbet i en skoleklasse adskiller sig på mange måder fra forløbene i fritidshjemmene. Det stiller andre krav til planlægning, afklaring og også til underviseren.

På Sønderbro Skole viste forløbet, at det var svært at fastholde kontinuiteten i undervisningen, da børnene ikke havde mulighed for at følge op undervejs. Autoriteten for en udefrakommende underviser opstod ikke automatisk. Det stillede store krav til underviserens forståelse for, at det pædagogiske arbejde i folkeskolen fylder på en helt anden måde. Der er langt flere børn ad gangen, og børnene har ikke valgt undervisningen - de kan ikke melde fra.

For at kunne udnytte en udefrakommende ressource optimalt, er det vigtigt, at forventningsafstemme forløbet både med henblik på indhold, form og i forhold til fordelingen af det pædagogiske og faglige arbejde. Hvis de faste lærere på skolen skal føle, at de får udbytte af en underviser udefra, nytter det ikke, at de degraderes til at skulle holde styr på klassen. Samtidig er det vigtigt, at underviseren udefra har en vis portion pædagogisk forståelse - det musikalske niveau er ikke nok i sig selv.

Fordi planlægning, afklaring af præmisser og form/indhold kræver mere arbejde i en skoleklasse, vil en løsning kunne være - især med den nye reform i sigte - at satse på projektforsløb af kortere eller længere varighed i skolerne. I sådanne forløb vil partnerskabet mellem en underviser med højt fagligt niveau og stedets faste lærere kunne udfolde sig over tid, hvilket vil gavne både børnenes og lærerens udbytte af forløbene.

OPSAMLING OG KONKLUSION

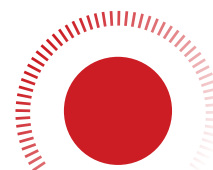
Samlet set er konklusionen, at konceptet fungerer. Tilbagemeldingerne fra alle fritidshjem er yderst positive. Alle har været glade for forløbet, og alle steder er musik kommet på dagsordenen i større eller mindre grad. Alle fritidshjem overvejer og er interesseret i et lignende forløb, hvis muligheden opstår, og flere udtrykker også, at de gerne vil betale for at få et fortsat forløb.

Samtidig er der overordnet enighed om, at projektets styrke er, at det er fleksibelt og favner bredt. Det er muligt at skabe forløb, som matcher det enkelte sted, deres ønsker og de børn, som aktuelt skal følge forløbet.

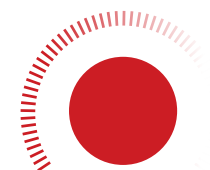
Efterårets pilotprojekt har fokuseret på fritidshjemmene, fordi det blev vurderet, at det var her, det gav bedst mening at starte. Samtidig åbnede en mulighed for at afprøve konceptet i en skoleklasse sig, og de samlede erfaringer taler for at udvide pilotprojektet til at omfatte flere skoleklasser samt at videreføre de gode erfaringer fra fritidshjemmene.

PARAMETRE FOR SUCCES

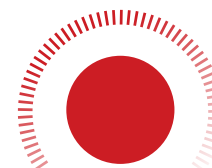
Opbakning
fra ledelse og personale er afgørende for at forløbet fungerer

Fastholdelse
af børnene i forløbet samt tydelig information til forældre

Kontinuitet
i undervisningsforløbet

Koordinator
ét forankringspunkt, matchning, opfølgning

Kontrakt
aftale omkring form, indhold og mål

SKOLEREFORM OG ÅBEN SKOLE

Samtidig med at Pilotprojekt 1.0 løb af stablen i efteråret 2013, udarbejdede Københavns musikudvalg, Københavns Musikskole, Børne- og Ungdomsforvaltningen og Kultur- og Fritidsforvaltningen en kortlægning af musiktilbuddene i Københavns Kommune.

Undersøgelsen viser, at det kun er 0,8 % af Københavns Kommunes indbyggere mellem 0 og 25 år, som modtager undervisning via Københavns Musikskole. Samtidig ligger tilskuddet på 71 kr. pr. borger mellem 0 og 25 år langt under gennemsnittet – faktisk lavest i forhold til alle øvrige kommuner.

Analysen bekræfter vores tese om, at det kun er et fåtal af børn, som har mulighed for at få undervisning i Københavns Musikskole. Begrænsningerne ligger i forældrenes økonomi (prisen på musikskoleundervisning er forholdsvis høj) og ressourcer (transport af børn på tværs af københavn til nærmeste undervisningssted og undervisning, som ofte ligger indenfor forældrenes arbejdstid) men bestemt også i Københavns Musikskoles økonomi og ressourcer, som ikke dækker behovet i Københavns Kommune.

Samtidig viser analysen ”at fysisk nærhed og tilgængelighed har stor betydning for deltagelse. Analysen peger på, at dette også gør sig gældende i mindre ressourcestærke områder.”

Et af de primære ønsker med Den Cyklende Musikskole handler netop om den fysiske nærhed - helst helt ud hvor børnene i forvejen er.

Undersøgelsen ser også på det gensidige samarbejde mellem Den kommunale musikskole og folkeskolen

”Folkeskolereformen lægger op til og kræver, at folkeskolerne i højere grad skal åbne sig for det omgivende samfund. Skolerne skal åbne sig for en større inddragelse af det lokale idræts-, kultur- og foreningsliv i skolen, ved at kommunerne forpligtes til at sikre et samarbejde. Folkeskolerne og de kommunale musik-, kunst- og kulturskoler er i den nye folkeskolereform forpligtet til at sikre et gensidigt samarbejde. Det er op til de enkelte skoleledelser at beslutte, hvordan disse samarbejder skal udmøntes i praksis.”

Her er konklusionen, at Københavns kommunale Musikskole ikke på nuværende tidspunkt har kapacitet til at indfri lovens krav om et gensidigt og forpligtende samarbejde mellem offentlige musikskoler og folkeskolerne.

Derfor skal der tænkes i alternative løsningsmuligheder. I foråret 2014 valgte lokaludvalgene på Amager derfor at støtte endnu et pilotprojekt – denne gang med fokus på at afprøve og skærpe projektet i forhold til de nye krav i skolereformen.

PILOT- PROJEKT 2.0

FORÅR 2014

SKOLER

Der blev lavet aftaler med to skoler - Sønderbro Skole i Amager Øst og Peder Lykke Skolen i Amager Vest. På begge skoler blev aftalerne sat i stand direkte med den lærer, som selv stod for den daglige musikundervisning. Der blev planlagt to forløb på hver skole. Igangsættelse og opstartssamtaler med de involverede lærere på skolerne blev afholdt af koordinatoren på Den Cyklende Musikskole, således at der blev opsat mål og afstemt forventninger.

UNDERVISER

Ansættelsen af underviseren foregik af tidsmæssige årsager sideløbende med opstartssamtalerne mellem skoler og koordinator. Valget blev derfor en underviser med en bred almen musikkærlighedsuddannelse fra konservatoriet, for på den måde at kunne imødekomme skolenes ønsker og behov videst muligt.

Der blev ansat én underviser, som kunne varetage undervisningen på begge skoler. Samtidig faldt valget på en, som med baggrund i flere undervisningsforløb i Børnekulturhus Ama'r på forhånd havde kendskab til begge skoler og til flere af børnene.

SPARRING OG LOGBOG

Ud over den almindelige undervisning var der, ligesom i det første pilotprojekt, afsat tid til sparring mellem den faste lærer og underviseren udefra. Dette aspekt fylder mindre i skolerne end i fritidshjemmene, da opkvalificeringen har en anden karakter i skolerne. Lærerne er i forvejen uddannede musiklærere, og derfor har sparringen mere karakter af planlægning af den fælles undervisning og måske inspiration og motivation til nye måder at gribe musikundervisningen an.

Fordi der er tale om et pilotprojekt, blev underviseren pålagt at skrive logbog under forløbet. Logbogen giver koordinatoren en pejling på, hvordan undervisningen forløber samt er et godt udgangspunkt i forhold til løbende at følge op og justere forløbet efter mål og hensigt. Samtidig er det et redskab i forhold til dokumentation og evaluering.

En logbog vil i et fremtidigt forløb eventuelt kunne indrages som redskab i forhold til kommunikation mellem den faste lærer og underviseren.

SAMARBEJDSAFTALE/KONTRAKT

Under opstartssamtalerne blev der udarbejdet en samarbejdskontrakt mellem skole, underviser og koordinator, således at rammerne på forhånd var sat.

PEDER LYKKE SKOLEN (OPSUMERET):

- Tre 3.klasser delt i to hold på tværs.
- Hvert hold undervises 2 lektioner pr gang.
- En fast musiklærer, som kender klasserne godt – har dem alle i engelsk og er klasselærer for den ene klasse.
- 6 undervisningsgange
- Fokus er inspiration og udvikling af indholdet i musikundervisningen, input til at bruge instrumenter i undervisningen. Sparring og inspiration af lærer, som føler sig lidt presset ud i musikundviserrollen.

SØNDERBRO SKOLE (OPSUMERET):

- En 3. klasse og en 1. klasse
- Hvert hold har 2 lektioner pr gang
- To faste musiklærere, som udelukkende har hver klasse i musik to lektioner om ugen.
- 4 undervisningsgange
- I 3. klasse fokus på sammenspil og instrumenter – i 1. klasse fokus på at styrke interessen for musikfaget hos børnene

EFTER FORLØBET - OPFØLGNING

Efter forløbenes afslutning blev der afholdt opfølgningssamtaler mellem de faste lærere og koordinatoren og mellem koordinatoren og underviseren.

Samtalerne danner grundlag for evaluering af pilotprojektet.

TILBAGEMELDING MARIE - MUSIKLÆRER PÅ PEDER LYKKE SKOLEN

- Gode ideer til nye måder at gribe undervisningen an på
- Inspirerende for børnene af se en anden underviser og andre metoder
- Ønske om mindre grupper
- Mere konkrete og på forhånd fastlagte forløb for de enkelte grupper
- Aftale omkring forløb afklares i højere grad på forhånd ud fra skolens ønsker og behov
- Ser gode muligheder for at arbejde tværfagligt – især med sprogfagene
- Forløbene kunne måske kombineres med besøg på DR-Koncerthus eller Børnekulturhuset
- Oplagt at bruge konceptet i forhold til mindre grupper af børn – eks i forhold til inklusionsopgaver, dialogskabende opgaver, konfliktløsende opgaver.

TILBAGEMELDING HENRIK OG PETER - MUSIKLÆRERE PÅ SØNDERBRO SKOLE

- Gode ideer og motivation
- Gode muligheder for at opdele klasserne og undervise i hold
- Spændende for børnene at prøve forskellige ting og undervisningsformer
- Forberedelsen af underviseren skal være meget mere detaljeret – forholdene i folkeskolen er sjældent de samme som i en musikskole.
- Oplagt at tænke tværfagligt
- Undervisningen og projektet ville komme mere til sin ret i en mere koncentreret form – temauge, koncentreret forløb med flere sammenhængende timer over færre dage – og med mindre grupper af børn.
- Projektet kan bruges til at give musiklærerne en rolle i forhold til de øvrige (boglige) fag i form af tværfaglighed eller som afveksling i skemaet for udvalgt børnegrupper.

TILBAGEMELDING ANDREAS - UNDERVISER

- Sjovt at prøve sin undervisning af på større hold og i skoler
- Inspirerende at se hvordan lærerne griber undervisningen an
- Motiveret til at afprøve forskellige undervisningsmetoder
- Forberedelse af børnene i forhold til at tage musikundervisningen alvorligt – det er undervisning og ikke frikvarter. Forberedelsen skal eventuelt ligge både hos musiklæreren (eller den lærer, som følger forløbet) OG klassens primærlærer → seriøsiteten skal vægtes.
- Fokus på at underviseren udefra kommer med musikalske kompetencer og en lyst til at arbejde med børn, men ikke nødvendigvis med en pædagogisk uddannelse. Underviserens rolle skal primært have fokus på musikken
- Afklaring i forhold til regler og grænser for børnene bør afklares med den tilknyttede lærer på forhånd, så der ikke opstår tvivl om underviserens og lærerens roller.

ERFARINGER OG VIDEN FRA PILOTPROJEKT 2.0

Samtaler mellem lærer, underviser og koordinator før, under og efter forløbene samt løbende sparring og observation af undervisningen danner grundlag for følgende erfaring og viden

HOLDSTØRRELSEN

- Forløbene på begge skoler har vist, at det kan være svært at undervise meget store hold eller klasser, hvis man vil mere end fællessang, sanglege og tavleundervisning.
- Børnene vil rigtig gerne "prøve selv", hvilket kan være svært at nå med klasser/hold på mellem 20 og 30 elever.
- Opdeling af børnene i mindre grupper giver helt andre muligheder for at instruere den enkelte og samtidig holde ro på resten.

FORBEREDELSE AF BØRNENE - OPKRIDTNING AF FORVENTNINGER OG "REGLER"

- Undervisning i musik kræver (måske endda i højere grad end de boglige fag), at børnene er koncentrerede og forstår spillereglerne. Hvis bare en enkelt melder ud eller kører sit eget løb, ødelægger det samspillet og derved undervisningen for alle.
- Musikundervisningen bliver ikke altid vægtet med samme seriøsitet som de boglige fag – det gælder både skole, lærere, børn og forældre. Det skaber problemer i formidlingen og disciplinen i forhold til faget.

FORBEREDELSE AF UNDERVISEREN

- Projektet har vist, at det kan være frustrerende for underviseren udefra at komme ind i en folkeskoleklasse, hvor eleverne ikke altid er lige motiverede.
- Optimalt kender underviseren i forvejen til undervisningen i folkeskolen.
- Fordeling af ansvar og roller mellem lærer og underviser
- Opstartssamtalerne mellem lærer, underviser og koordinator blev – presset af tid – afholdt ganske kort inden opstart af undervisningen for ikke at spille undervisningsgange. Det betød, at flere aspekter omkring rammer, børn, lokaler mm ikke var helt afklaret inden undervisningsstart.

TIDEN

- Tiden har været en afgørende faktor i forhold til udfaldet af forårets pilotprojekt. Kontakterne til skolerne blev hurtigt skabt og planlægningen af forløbene sat i gang.
- Undervisningsforløbene blev ganske korte. Både på grund af den sene start, men også på grund af helligdage, sommerferieuge og en enkelt aflysning. Der blev således kun afholdt undervisning 5 antal gange på Peder Lykke Skolen og 4 antal gange på Sønderbro Skole.

ANBEFALINGER OG KONKLUSIONER

OPSTART

Erfaringerne i pilotprojekt 2.0 viser, at forløbene på skolerne i langt højere grad end forløb på fritidshjemmene kræver opstartssamtaler og afklaringer INDEN undervisningsstart, hvis selve undervisningstiden skal udnyttes bedst muligt og med størst udbytte.

Disse møder arrangeres af koordinatoren, som ideelt set har mødt og talt med både underviser og lærer på forhånd, for derved at få skabt overblik og konsensus i undervisningsforløbene.

Det anbefales, at der inden undervisningen starter afsættes god tid til at afklare følgende emner:

1. Mål og resultater for undervisningen

2. Holdstørrelse

3. Samtale omkring forberedelse af børnene

- a. Hvilke lærere er involveret ud over den faste lærer
- b. Hvad skal der ske med de børn, som "melder sig ud" og ikke vil deltage

4. Forberedelse af underviseren

5. Forventningsafstemning samt fordeling af ansvar og roller mellem underviser og fast lærer

- a. Hvordan kører timerne normalt.
- b. Afklaring af den første undervisningsgang – hvordan præsenteres underviseren og hvem tager sig af hvad
- c. Planlægning af de første 2-3 undervisningsgange

6. Formelle og praktiske forhold

- a. Lokaler
- b. Pauser
- c. Særlige hensyn mm

1. MÅL OG RESULTATER FOR UNDERVISNINGEN

En formaliseret kontrakt/aftale holder fokus på skolens ønsker og behov og fastholder både underviser og lærer i forhold til forløbet. Det bliver derved et fælles projekt og et fælles forløb. Kontrakten/aftalen er dog stadig vejledende, da det i projektets ånd skal være muligt at regulere og afvige undervejs, hvis det skønnes at gavne målet.

2. HOLDSTØRRELSE

Det anbefales at opdele i mindre hold. Klasser kan deles i mindre hold og på skift få undervisning med underviserens udefra, mens resten af klassen foretager sig noget andet. Det kan også være en mulighed at udvælge mindre grupper af børn, som skal følge musikforløbene – under hensynstagen til andre forhold. Det kan for eksempel være en gruppe af børn, som har brug for at blive rystet sammen eller en gruppe, som har brug for et alternativ til den almindelige klasseundervisning i fastsatte tidsrum og perioder. Det kan også foregå som forløb arrangeret som en del af temaugle/projektforløb, hvor musikundervisningen er en station i et større projekt. Den ideelle holdstørrelse er 8 børn plus/minus.

3. FORBEREDELSE AF BØRNENE

Der bør opsættes et sæt regler for deltagelse i musikundervisningen og samtidig et alternativ til dem, som ikke overholder reglerne. Man kan sammenligne det med udflugter og ture ud af huset, hvor der er langt mindre tolerance overfor uro og ballade, da det har andre konsekvenser end i den daglige undervisning.

En klasselærer eller primærlærer bør inddrages i forløbene. Dermed signalerer skolen/lærerne overfor børnene, at musikundervisningsforløbet er mere end bare

et ugentligt frikvarter, men et seriøst forløb på lige fod med de boglige fag. Samtidig er det et klart signal om, at musikundervisningen ikke er et isoleret fag, men et fag, som også kan tænkes tværfagligt.

4. DEN RETTE UNDERVISER OG FORBEREDELSE AF DENNE

Undervisere, som ikke tidligere har undervist i en folkeskole, skal klædes på til opgaven. Forholdene på den enkelte skole og i de enkelte klasser skal som minimum tales grundigt igennem.

På sigt kan det være relevant at tale om reel efteruddannelse med henblik på at klæde musikuddannede på til at undervise i folkeskolen.

5. FORDELING AF ANSVAR MELLEM LÆRER OG UNDERVISER

Introsamtalerne skal være meget grundige – både samtalen mellem koordinator og skole, men i endnu højere grad den efterfølgende samtale mellem den ansatte underviser, skolen og koordinatoren.

Undervisningsforløbet (eller som minimum de første undervisningsgange) bør tales igennem af underviser og lærer INDEN selve undervisningen starter. Både for at forventningsafstemme og for at kunne planlægge og regulere. Der er flere ukendte faktorer i skolerne end i fritidshjemmene, som der skal tages højde for – lokaler, timer, vikarer, ændringer, børnegruppen.

Den første undervisningsgang er vigtig. Hvordan præsenteres underviseren overfor børnene. Hvem bestemmer, hvad der skal laves. Hvem bestemmer hvilke børn,

der skal være med. Jo flere ting, der er aftalt på forhånd – jo mindre forvirring og uro bliver der for børnene. Det er samtidig vigtigt at underviseren fra starten også får en autoritet, således at han/hun kan arbejde ligeværdigt med den faste lærer gennem forløbet.

6. FORMELLE OG PRAKTISKE FORHOLD

Koordinator/læreren på skolen bør inddrage administrationen i forhold til at sikre at lokalerne er ledige og at ekstra lokaler eventuelt kan inddrages i undervisningen. Samtidig sikres at forløbene ikke falder oven i eksaminer, emneuge eller øvrige planlagte aktiviteter. Lokaler, instrumenter, pauser og andre praktiske ting tales igennem.

- Det forpligtende engagement fra skolerne skal defineres klart
- Der skal fokus på, at et positivt forløb og resultat har de absolut bedste vilkår, hvis engagementet er reelt - og at læreren bakkes op af ledelse og øvrige lærere.
- Musikundervisningsforløbene skal prioriteres i lærerens tid og ift. børnenes, klassens og/eller skolens ressourcer
- Overordnet budskab og vision
- Det anbefales at musikfaget gennemgående og konsekvent italesættes og sidestilles med de øvrige fag. At musikken ikke får karakter af at være et bifag, en mellemtime eller et forlænget frikvarter.
- Opfølgning og evaluering
- Det anbefales, at der fortsat arrangeres løbende

opfølgning under og mellem undervisningsforløbene. Specielt slutsamtalerne bør fortsætte i et fremtidigt projekt. På den måde sikrer en konstant erfaringsopsamling og videndeling projektets fleksibilitet og formbarhed. Dette er især vigtigt og afgørende i takt med skolereformens indfasning. Ved hele tiden at videreudvikle på produktet skaber man et produkt, som skoler kan drage nytte af det både nu og i fremtiden.

POTENTIALE OG IDÉKATALOG

Projektet har vist, at det i sin nuværende form fungerer i fritidshjemmene.

Den Cyklende Musikskole egner sig som supplement i klasseundervisningen i musik i folkeskolen, som den ser ud nu, og kan med få reguleringer optimeres og bruges i mindre hold eller i forbindelse med temadage/uger.

Projektet mangler dog stadig tilpasning i forhold til skolen i fremtiden – især i forhold til den nye reform.

Til gengæld åbner reformen for nye muligheder for samarbejder og udnyttelse af musikken generelt og af Den Cyklende Musikskole specifikt. Her taler vi om tværfaglighed, understøttende undervisning og åben skole, hvor vi ser potentiale og muligheder, som bare venter på at blive prøvet af og tilpasset.

Hvordan og hvorledes forløbene skal se ud i fremtiden står åbent. Det er i høj grad op til den enkelte skole og deres lyst til og muligheder for at udnytte de nye tiltag, der kommer med skolereformen.

For at kunne komme videre og afprøve mulighederne, kræver projektet lige nu – ud over forankring og finansiering – kun positive samarbejdspartnere. Skoler som er interesserede i at sætte musikken og kreativiteten på dagsordenen til gavn for læring og dannelse - uden at gå på kompromis med kvaliteten.

FORSLAG TIL PROFILER/ FORLØB:

TVÆRFAGLIGE FORLØB

Eks. 1 Engelsk.

Klassen deles i tre hold. Et hold har musikundervisning, to hold har engelsk. Der skrives tekster/små rim på engelsk. I musik sættes musik til. Musikstykkerne fremføres med sang eller talekor.

Eks. 2 Matematik.

Klassen deles. Et hold har tema om brøker. Andet hold har nodelære, rytmik og musikforståelse.

UNDERSTØTTENDE UNDERVISNING

En musiklærer tilknyttes en pædagog, som skal varetage understøttende undervisning. Musiklæreren følger pædagogen og bidrager med sparring og opkvalificering i forhold til at bruge musikalske virkemidler i forklaringer og undervisning.

INKLUSION

En gruppe børn, som har brug for alternativ til almindelig klasseundervisning sættes til at følge et musikhold (evt. på tværs af klasser og årgange)

En gruppe børn, som konflikter eller har problemer med at samarbejde sammensættes på et mindre musikhold, hvor de via direction og musikalske øvelser fokuserer på at lytte og spille sammen.

TEMA

Skriv din egen sang. I dansk skrives tekster. En sangskriver (via Den Cyklende Musikskole) vejleder og assisterer med sangskrivning. Sangene indspilles i et studie eller opføres på en scene i et kulturhus.

ØKONOMI

Pilotprojekt 1.0 på fritidshjemmene og pilotprojekt 2.0 på skolerne har været finansieret af midler fra Amager Øst og Amager Vest Lokaludvalg. Midlerne er delvist gået til løn til underviseren og delvist til løn til en koordinator, som, udover at være praktisk koordinator på undervisningsforløb og kontakt mellem skoler og underviser, har stået for erfaringsopsamling undervejs og evaluering af begge projekter.

Derudover har Børnekulturhuset bidraget med administration, og der er lagt en mængde frivillige timer fra projektgruppen.

Prisen for administration og koordination vil afhænge af antallet af forløb. Jo flere forløb, der sættes igang, jo mindre beløb skal der afsættes til den post.

Hvis ikke der afsættes midler til en musikfaglig koordinator, vil projektet have en anden karakter. Det vil i så fald være et tilbud om musikundervisning på lige fod med de mange øvrige tilbud, der i forvejen udbydes kommunalt og privat.

Prisen for et forløb med Den Cyklende Musikskole vil i fremtiden afhænge af omfanget af projektet, administrationen og forankringen.

Et forløb på 10-12 undervisningsgange (bestående af én times undervisning med børnene og ½ times sparring med personale i institutionen/skolen) opstartssamtaler, målsætninger, koordination og opfølgning mm vil koste i omegnen af 8.000-10.000 kr.

KOORDINATORENS VIGTIGE ROLLE I DEN CYKLENDE MUSIKSKOLE

For at udnytte tankerne i projektet Den Cyklende Musikskole er det afgørende, at der tilknyttes en musikfaglig koordinator, som kan følge processen. Det er essentielt, at udgangspunktet er institutionernes og skolernes behov og ønsker og ikke et færdigt undervisningstilbud fra en underviser. Det er afgørende for, at musikforløbene skal adskille sig fra øvrige musikundervisningstilbud.

KOORDINATORENS ROLLE ER - LIGESOM I PILOTPROJEKTERNE:

- Afklare skolens behov og ønsker
- Finde en egnet underviser
- Opsætte målsætninger og lave aftalekontrakt
- Sparre med underviser og lærere
- Udføre al den praktiske koordination

Men mindst lige så vigtigt:

- Erfaringsopsamle
- Evaluere
- Videndele

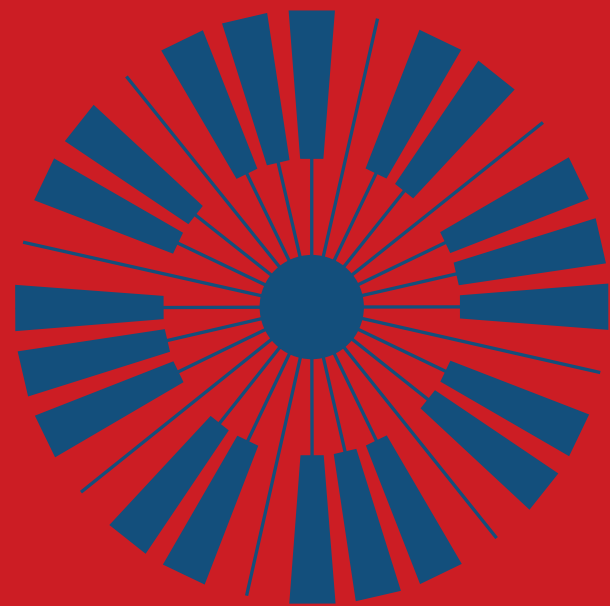
På den måde vil projektet løbende kunne tilpasses og udvikles. En opgave, der især vil fylde meget og være særlig vigtig i takt med indfasningen af skolereformen.

HVAD BRINGER FREMTIDEN

De to pilotprojekter har underbygget, at Den Cyklende Musikskole har potentiale, som rækker langt ud over de lokale fritidshjem og skoler på Amager. Tanken om at fordele kvalitativt høje ressourcer over et større område og dermed give flere børn mulighed for at komme i kontakt med musikken via fagligt højtuddannede personer, samt inspirere, motivere og supplere i institutionerne i en opstartsfasen med henblik på opkvalificering af det faste personale, kan overføres til mange andre sammenhænge.

I forhold til skolereformen har man med Den Cyklende Musikskole et fleksibelt koncept, der hurtigt kan skales op og ned alt efter behov. Konceptet virker som katalysator og kan aktivere de eksisterende ressourcer for relativt få midler. Ved at forankre konceptet i kulturhuse udnytter man ressourcerne fuldt ud, da kulturhusene råder over instrumenter, cykel mm i weekender og aftentimerne.

Som bonus trækker konceptet på den store ressource, der ligger i de mange højtuddannede musikere, som ofte gerne vil supplere deres kunstneriske virke og uddannelse med spændende deltidsjob i dagtimerne.

DEN CYKLENDE MUSIKSKOLE

Projektgruppen:

Samarbejdet omkring Den Cyklende Musikskole er kommet i stand mellem interessenter fra Lokaludvalg Amager Øst og Vest, ad hoc gruppen Musikøen Amager og repræsentanter fra Amager Kulturpunkt.

Kontakt:

Jesper Nordahl, Centerleder Amager Kulturpunkt
E: jnordahl@amagerbio.dk

Line Fog Mikkelsen
T: 2536 8985
E: linefog@linefog.dk

Randi Sørensen
T: 2170 1789
E: randiprivat@webspeed.dk

Layout & produktion:

Itkin Grafisk / Sara Itkin
Trykkeri: Rosendahls A/S

Dokumentation udarbejdet af Line Fog Mikkelsen

